

RECENZIJOS

Latvių-lietuvių kalbų žodynas. Sudarė doc. dr. Alvydas Butkus, Kaunas, Aesti, MMIII, 821.

Dvikalbiai žodynai yra langas į kitų tautų kalbas ir kultūrą. Todėl jų pasirodymas visada yra laukiamas tų, kurie nori išmokti kitų kalbų, kurie domisi kitų tautų kultūra, literatūra, mokslu, verčia iš kitų kalbų grožinius ir kitokius tekstus į lietuvių kalbą ar turi mokslinių interesų.

Vienas iš tokių žodynų yra 2003 m. pasirodęs „Latvių-lietuvių kalbų žodynas“, kurį sudarė Alvydas Butkus, išleido Aesti leidykla. Žodyno apimtis – apie 43 000 žodžių, pridėtas geografinių vardų ir leksikografinių šaltinių sąrašas. Kaip rašo pratarėms autorius A. Butkus, „Žodyno pagrindu pasirinktas J. Balkevičius ir J. Kabelkos (ret. – A. R.) prieš ketvirtį amžiaus išleistas analogiškas žodynas (Latvių-lietuvių kalbų žodynas, Vilnius, 1977), taip pat latvių bendrinės kalbos žodynas (Latviešu valodas

vārdnīca, 1987, 1998)“. Dalis papildymų, sudarytojo žodžiais, „įtraukta iš latvių bendrinės kalbos aštuoniatomio žodyno (Latviešu literārās valodas vārdnīca. 1–8 sēj. Rīgā, 1972–1996), iš 2001 m. Latvijos periodikos“, terminų žodynų ir naujai rengiamo latvių kalbos žodyno rankraščio.

Turint galvoje, kad Jono Balkevičiaus ir Jono Kabelkos žodyne buvo apie 42 000 žodžių, kalbamasis žodynas papildytas tik apie tūkstantį naujų žodžių. Tai nėra daug. Primintina, kad daugumą tų naujų žodžių sudaro svetimžodžiai (iš esmės terminai). Taigi apimtimi recenzuojamasis žodynas mažai tesiskiria nuo J. Balkevičiaus ir J. Kabelkos žodyno.

Išlaikyta ir tradicinė žodyno sandara: žodžių lizduose abėcėliškai pateikiami dažniausi antraštinės šaknies vediniai, taip pat dūriniai, kurių pirmasis dėmuo yra antraštinio žodžio kamienas.

Beveik nesiskiria ir žodyno sandaros aiškinimas, pgl. J. Balkevičiaus, J. Kabelkos ir A. Butkaus „Žodyno sandaros“ 1-ojo paragrafo tris pastraipas:

J. Balkevičius, J. Kabelka	A. Butkus
<p>§ 1. Žodyną sudaro latvių kalbos leksika ir dalis frazeologijos:</p> <p>1) dabartinės literatūrinės latvių kalbos žodžių pagrindinis fondas, įskaitant grožinėje literatūroje ir publicistikoje dažniau vartojamus liaudies šnekamosios kalbos žodžius;</p> <p>2) tie dialektizmai ir archaizmai, kurie kiek dažniau sutinkami literatūrinėje kalboje arba kurie gali būti naudingi, tyrinėjant lietuvių ir latvių leksikos ryšius;</p> <p>3) būdingesnės interjekcijos (jaustukai ir ištiktukai);</p>	<p>1.1. Žodyną sudaro dabartinės latvių kalbos leksika ir dalis frazeologijos:</p> <p>1.1.1. Dabartinės bendrinės latvių kalbos žodžių pagrindinis fondas, įskaitant grožinėje literatūroje ir publicistikoje dažniau vartojamus šnekamosios kalbos žodžius, terminus.</p> <p>1.1.2. Tie dialektizmai ir archaizmai, kurių kiek dažniau pasitaiko literatūroje arba kurie gali būti naudingi, tyrinėjant lietuvių ir latvių leksikos ryšius;</p> <p>1.1.3. Būdingesni ištiktukai ir jaustukai;</p>

Kaip matyti, A. Butkaus tekste atsirado žodis *dabartinės*, vietoj *literatūrinės – bendrinės*, įrašytas žodis *terminus*, išmesti žodžiai *liaudies, interjekcijos*, pagedaguotas šalutinis pažyminio sakinys, plg. *kurių kiek dažniau pasitaiko literatūroje*. Išmestas 3-asis paragrafas, pagedaguotas 4-asis.

Ši „Žodyno sandaros“ tekstų lyginimą būtų galima tęsti, bet jis rodytų viena: A. Butkus, rašydamas „Žodyno sandaros“ aiškinimą, tik patvarė J. Balkevičiaus ir J. Kabelkos tekstą, vietomis gerokai jį sutrumpindamas.

Daug skirtumų neturi ir pats žodyno tekstas. Pirmą, didžiausią naujovę yra ta, kad A. Butkus floros ir faunos pavadinimus pateikia kaip botanikos, entomologijos, ichtiologijos ir zoologijos terminus nurodydamas ir jų nomenklatūrinius lotyniškus pavadinimus. Antra, A. Butkus, kaip minėta, yra įdėjęs apie tūkstantį naujų žodžių, kurių nėra J. Balkevičiaus ir J. Kabelkos žodyne. Trečia, A. Butkus vietomis tik papildė, pagedagavo minėtų autorių žodyną.

Kaip minėta, greta gyvūnų ir augalų pavadinimų A. Butkus pateikia ir lotyniškus jų vardus, plg.:

J. Balkevičius, J. Kabelka	A. Butkus
bērzs beržas bērlape (gen. pl. ~lapju) <i>bot. ūmėdė</i>	bērzs beržas (<i>Betula</i>) bērlape (gen. pl. ~lapju) <i>bot. ūmėdė (R. xerampelina)</i>
egle (gen. pl. egļu) eglė	egle (gen. pl. egļu) eglė (<i>Picea</i>)
vārna varna	vārna <i>ornit.</i> varna (<i>Corvus corone</i>)
vilks vilkas	vilks <i>zool.</i> vilkas (<i>Canis lupus</i>)
žirnis (gen. pl. ~ņu) žirnis	žirnis (gen. pl. ~nu) <i>bot.</i> žirnis (<i>Pisum</i>)
zutis (gen. pl. zušu) unguurys	zutis (gen. pl. ~šu) <i>icht.</i> unguurys (<i>Anguilla anguilla</i>)

Lotyniškų vardų pateikimas, suprantama, yra naujas dalykas, bet jis nelemia viso žodyno naujumo apskritai.

Kuo skiriasi vadinamasis A. Butkaus žody-

nas nuo J. Balkevičiaus ir J. Kabelkos žodyno atskirų žodžių reikšmių aiškinimu ir iliustracine medžiaga, rodo kad ir žodžio *galva* aiškinamieji tekstai, plg.:

J. Balkevičius, J. Kabelka	A. Butkus
galva 1. galva; gaiša g. – šviesi (blaivi) galva; kaila g. – nuoga (<i>be kepurės</i>) galva; plika g. (<i>be plaukų</i>) galva; ~as mazgāšana – 1) galvos prausimas; 2) <i>prk.</i> davimas garo (pylos); ~as rota – galvos papuošalas; ~as sapes – galvos skausmai; ~as sega – galvos apdangalas; viņš ir ~as tiesu lielāks – jis visa galva didesnis; viņam ir cepure galvā – jis su kepure [ant galvos]; iekrist uz – ~as ūdenī – iškristi stačia galva į vandenį; nokārt ~u <i>ir prk.</i> – nuleisti galvą; pamest ar ~u – linktelėti galva; sabāzt ~as kopā – sukišti galvas krūvon; man sāp g. – man skauda galva; 2. galva (<i>pats vyriausiasis</i>); ģimenes g. – šeimos (namų) galva; pilsētas g. – miesto galva (<i>pvz. tarybos pirmininkas</i>); valsts g. – valstybės galva (<i>pvz. prezidentas</i>); 3. galva (<i>galvos formos daiktas, daikto viršutinė arba priekinė dalis</i>); cukura g. – cukraus galva; kāpostu g. – kopūsto galva; zābaku ~as – batų galvos;	galva 1. galva; gaiša g. – šviesi (blaivi <i>prk.</i>) galva; kaila g. – nuoga (<i>be kepurės</i>) galva; plika g. – plika (<i>be plaukų</i>) galva; ~as mazgāšana – 1) galvos plovimas (trinkimas); 2) <i>prk.</i> davimas garo (pylos); viņš ir ~as tiesu lielāks – jis Yra visa galva didesnis; viņam ir cepure ~ā – jis su kepure [ant galvos]; iekrist uz ~as ūdenī – iškristi stačia galva į vandenį; nokārt ~u <i>ir prk.</i> – nuleisti galvą; pamest ar ~u – linktelėti galva; sabāzt ~as kopā – sukišti galvas krūvon; man sāp g. – man skauda galva; 2. galva (<i>pats vyriausiasis</i>); ģimenes g. – šeimos (namų) galva; pilsētas g. – miesto galva (<i>pvz. meras</i>); valsts g. – valstybės galva (<i>pvz. prezidentas</i>); 3. galva (<i>galvos formos daiktas, daikto viršutinė arba priekinė dalis</i>); cukura g. – cukraus galva; kāpostu g. – kopūsto galva; zābaku ~as – batų galvos;

<p><i>nė dalis</i>); avizės g. – laikraščio antraštė; cukura g. – cukraus galva; kăpostu g. – kopūsto galva; zăbaku ~as – batų galvos; ~as nauda <i>ist.</i> – pagalvė (<i>mokestis</i>); ~as rėkėni – mintinis skaičiavimas; ieņemt[ies] kaut ko ~ā – imti ką į galvą; izmest no ~as – išmesti iš galvos; kăpt kădam uz ~as – lipti kam ant galvos; būt ~as tiesu părăkam par kădu – būti visa galva pranašesniai už ką; laist pără ~u – neimti į galvą; lauzīt ~u – laužyti (sukti) galvą; likt ~u kīlā – guldyti (dėti) galvą; măcīties no ~as – mokytis iš atminties; saķert ~u – griebtis už galvos; samaksāt ar [savu] ~u – užmokėti savo galva; pazaudēt ~u – pamesti galvą; piestāsīt (piepūst) pilnu ~u – prikalbėti devynias galybes; sagrozīt (sajaukt) kădam ~u – susukti (sumaišyti) kam galvą; skriet pa ~u, pa kaklu – galvą trūkti, lėkti strimagalviais; trăpīt naglai uz ~as – pataikyti į patį taikinį; zināt no ~as – žinoti atmintinai; kă bez ~as – kaip be galvos; uz savu ~u – savo galvon, ant savo galvos, savo rizika, savo atsakomybe; ~u augšā! – galvą aukštyn!; no ~as līdz kăjām – nuo galvos ligi kojų; cik ~u, tik prātu – kiek žmonių, tiek galvų; ar ~u sienā skriet – stačia galva į sieną</p>	<p>♦ žirga g. <i>šnek.</i> – arklio (asilo, avino) galva, avigalvis (<i>kvailys</i>); ~as nauda <i>ist.</i> – pagalvė (<i>mokestis</i>); ~as rėkėni – mintinis skaičiavimas; ieņemt kaut ko ~ā – imti ką į galvą; izmest no ~as – išmesti iš galvos; kăpt kădam uz ~as <i>šnek.</i> – lipti kam ant galvos; būt ~as tiesu părăkam par kădu – būti visa galva pranašesniai už ką; laist pără ~u – neimti į galvą; lauzīt ~u – laužyti (sukti) galvą; likt ~u kīlā – guldyti (dėti, duoti [nu]kirsti) galvą (<i>laiduojant už ką nors</i>); măcīties / zināt no ~as – mokytis / mokėti atmintinai; saķert ~u – griebtis už galvos; samaksāt ar [savu] ~u – užmokėti savo galva; pazaudēt ~u – pamesti galvą; piestāsīt (piepūst) pilnu ~u <i>šnek.</i> – prikalbėti devynias galybes; sagrozīt (sajaukt) kădam ~u – susukti (sumaišyti) kam galvą; skriet pa ~u, pa kaklu – lėkti strimagalviais (galvotrūkčiais); trăpīt naglai uz ~as – pataikyti į patį taikinį (<i>dešimtuką šnek.</i>); zināt no ~as – žinoti atmintinai; kă bez ~as – kaip be galvos; uz savu ~u – ant savo galvos; savo rizika (atsakomybe); ~u augšā! – aukščiau galvą!; no ~as līdz kăjām – nuo galvos ligi kojų; cik ~u, tik prātu – kiek žmonių, tiek nuomonių (galvų); ar ~u (ar pieri) sienā skriet – mėginti galva sieną pramušti</p>
---	---

Iš abiejų tekstų matyti, kad A. Butkus yra ne daug ką pakeitęs. Tie pakeitimai yra tokie: 1) po *blaivi pažyma prk.*, po *pilnu galvu pažyma šnek.*; 2) vietoj *galvos prausimas* įrašytas *galvos plovimas (trinkimas)*; išmesta *galvas rota – galvos papuošalas, galvas sapes – galvos skausmai, galvas sega – galvos apdangalas, avizės galva – laikraščio antraštė, galvą trūkti*; 3) *tarybos pirmininkas pakeistas meru, galvą aukštyn!* pakeista *galvą aukščiau!, kiek žmonių, tiek galvų – kiek žmonių, tiek nuomonių (galvų), stačia galva į sieną – mėginti galva sieną pramušti*; 4) įdėta *zirga galva šnek. – arklio (asilo, avino) galva, avigalvis (kvailys)*; 5) papildytos *likt galvu kīlā* reikšmės: *guldyti (dėti, duoti [nu]kirsti) galvą (laiduojant už ką nors)*; J. Balkevičiaus ir J. Kabelkos žodyne buvo tik *guldyti (dėti) galvą*; prie *măcīties* pridėtas variantas *zināt*, o lietuviškas atitinkamo *mokytis iš atminties* pakeistas *mokytis į*

mokėti atmintinai; po *pataikyti į patį taikinį* skliausteliuose dar įrašyta *dešimtuką šnek.*

Vieni iš minėtų pakeitimų yra motyvuoti dabartinės vartosenos (pvz. *galvos prausimas* yra tarmybė), kiti žodžiai ir jų junginiai perkelti į kitus lizdus (pvz.: *galvas sapes* perkeltas prie *sapes*). Tačiau yra ir abejotinių pakeitimų. Pavyzdžiui, vargu ar reikėjo išmesti žodžių junginius *galvas rota, galvas sega*, juoba kad jie vartojami grožinės literatūros tekstuose ir šnektose. Jų keitimas (atitinkamame lizde) sąaugomis *galvasrota, galvas-sega* vargu ar pateisinamas.

Vieno žodžio reikšmių aiškinimo tekstų lyginimas rodo, kad A. Butkus yra tik šiek tiek papildęs, patikslinęs (gal ne visur tinkamai), pare dagavęs J. Balkevičiaus ir J. Kabelkos tekstą, bet dėl to šio straipsnio teksto autoriumi negalima vadinti A. Butkaus – jo tikrieji autoriai yra J. Balkevičius ir J. Kabelka. Tai patvirtina kad ir žodžio *jauncelsme* tekstų lyginimas, plg.:

J. Balkevičius, J. Kabelka	A. Butkus
jauncelsme <i>tik sing.</i> kuriamasis darbas; ~smes darbs – kuriamasis darbas (<i>veikla</i>); ~ tne (<i>gen. pl. ~tņu</i>) naujas (<i>statomas ar pastatytas</i>) objektas (<i>pvz. mokomasis korpusas</i>); ~ ts , ~ta naujai (<i>tik ka</i>) pastatytas, -a; j. tilts – naujasis tilts	jauncelsme <i>tik sg.</i> : ~smes darbs – kuriama- sis darbas (<i>veikla</i>); ~ tne (<i>gen. pl. ~tņu</i>) naujas (<i>statomas ar pastatytas</i>) objektas (<i>pvz. moko- masis korpusas</i>); ~ ts , ~ta naujai (<i>tik ka</i>) pasta- tytas, -a; j. tilts – naujasis tilts

Turbūt kiekvienam aišku, kad žodžių junginio *kuriamasis darbas* pašalinimas (beje, nemo-tyvuotas, plg. **JAUNCELSME** s.; *poēt. Jaunā celšanas, veidošanas darbs, process*, žr. LVV, 1987, p. 340) iš pirmosios eilutės dar neduoda teisės ma-

nyti, kad toks veiksmas kalbamojo žodžių junginio šalintoją padaro viso teksto autoriumi. Tas pats pasakytina ir apie tuos atvejus, kai šalinami ar keičiami, žodyno sudarytojo supratimu, šiandien jau nebeaktualūs iliustraciniai sakiniai, plg.:

J. Balkevičius, J. Kabelka	A. Butkus
jaunatne jaunimas; Vissavienības Leninga Komunistiskā Jaunatnes Savienība (VLKJS) – Visasajunginė Lenino Komunistinė Jaunimo Sąjunga (VLKJS); padomju j. – tarybinis jaunimas; skolų j. – mokyklinis jaunimas; ~atnes izlase <i>sport.</i> – jaunimo rinktinė; ~atnes sporta klase <i>sport.</i> – jaunių sportinis atskyris	jaunatne jaunimas; skolu j. – mokyklinis jaunimas; ~atnes izlase <i>sport.</i> – jaunimo rinktinė; ~atnes sporta klase <i>sport.</i> jaunių sportinis atskyris

Tokių pakeitimo pavyzdžių būtų galima pateikti dešimtis, bet jie rodytų viena – tikrieji šio žodyno autoriai yra J. Balkevičius ir J. Kabelka; A. Butkus jų žodyną yra tik papildęs ir paredagavęs.

A. Butkus gali pretenduoti tik į papildymų – naujai įtrauktų žodžių ir jų iliustracijų – autorius. Pavyzdžiui, *h* dalyje A. Butkus pateikia tokius naujus žodžius:

hatērija *zool.* tuatara (*Sphenodon guntheri*)

heks *icht.* sidabrinė menkė, jūros lydeka (*Merluccius merluccius*)

henomele (*gen. pl. ~lu*) *bot.* svarainis (*Chaenomeles*)

hernhūtiētis, ~iētē (*gen. pl. ~iešu*) *ist.* hernhūtininkas, -ė

heroīns heroīnas

Tik neaišku, kodėl iš šios dalies išnyko tokie žodžiai kaip *hortenzija* ir *hiromantija*. Ar tai padaryta dėl to, kad, pavyzdžiui, *hortenzija* rašyba niekuo nesiskiria nuo lietuvių *hortenzija*? Jeigu lėmė šis motyvas, tai žodyne neturėjo likti ir tokių svetimų žodžių kaip *harpija*, *hemofilija*, *heraldika*, *hetera*, *hidra*, *hotelis*, *gateris*, *gerbera*

etc. Beje, *hotelis* bendrinėje lietuvių kalboje nevartotinas – jis įtrauktas į didžiųjų klaidų sąrašą, su kuriuo A. Butkus turėjo būti susipažinęs. Kas lėmė žodžio *hiromantija* (zilėšana pėc rokas līnījām) išnykimą, paaiškinti nelengva.

Papildymų galima rasti kiekvienoje dalyje. Pavyzdžiui, *j* dalyje atsirado tokie žodžiai: *jelgavnieks*; *jenotāda* meškėno ar usūrinio šuns kailis, *jenots* *zool.* 1. meškėnas (*Procyon lotor*); 2. žr. *jenotsuns*, *jenotsuns* *zool.* usūrinis šuo (*Nyctereutes procyonoides*); *jestrs*, -a 1. žvalus, -i, gyvas, -a; 2. kietas, -a, šiurkštus, -i; *juana* juanis (*Kinijos piniginis vienetas*), *jutība* jautrumas, jausmingumas; *jānūdien* *adv. šnek.* tikrai, iš tiesų; *jaunulis*, -ule (*gen. pl. ~ulu*) *iron.* naujokas, -ė; *jaunlaulātais* – jaunavedys, *jaunlaulātā* – jaunamartė; *junkurs* 1. *ist.* junkeris (kariūnas); 2. *prūšu* ~i *ist.* – prūsų junkeriai (dvarininkai). Įtrauktas net keiksmažodis *johaidī!* (*sk. jochaidī!*) *vulg.* (toks keiksmas). Apskritai, A. Butkus „praturtino“ žodyną vulgarizmais, pvz.: *dirsa*, *diršālūdējs*, *diršālūdēja*, *diršējs*, *diršēja*, *dirst*, *diršana*, *pimpis*, *pist*, *pisties*, *petene*, *peža*, *pīzda*, *sūds* etc. Greta

jų atsirado ir „sultingi“ lietuviški vulgarizmai, kurių nebuvo J. Balkevičiaus ir J. Kabelkos žodyne ir kurių pagaliau sulaukė vulgarijų vertybių vartotojai. Nevengia A. Butkus ir barbarizmų, pvz., la. *žulikas*, lie. *žulikas*, *babaškė* etc. Kai kurie iš jų Valstybinės lietuvių kalbos komisijos įtraukti į didžiųjų klaidų sąrašą, pvz., *žulikas*.

Recenzuojamojo žodyno konkrečią analizę būtų galima tęsti ir toliau, bet ta analizė nepakeistų svarbiausių išvadų: 1. A. Butkaus išleistas žodynas nėra originalus žodynas – jo sandara, žodžių inventoriūs ir žodžių reikšmių iliustracinė medžiaga yra paimta iš J. Balkevičiaus ir J. Kabelkos žodyno; 2. A. Butkus į sau priskiriamą žodyną yra įtraukęs tik nedidelę dalį naujų žodžių (apie 1 000); 3. A. Butkus papildė J. Balkevičiaus ir J. Kabelkos žodyną tikslesne ar aktualesne iliustracine medžiaga, paredegavo žodyno tekstą, vietomis pakoregavo žodžių lizdus. Turint visa tai galvoje, kyla pagrįstas klausimas, ar A. Butkus nebus tik prasilenkęs su mokslininko etika, ar nebus leidęs surūdyti mokslininko sąžinės užraktui. Kaip latvistas jis turėjo puikių pavyzdžių pasielgti korektiškai nesumenkindamas ir savo autoriteto. Pirmasis sąžiningo mokslininko pavyzdys jam turėjo būti Janis Endzelynas, kuris nepasisavino K. Miūlenbacho parengto latvių kalbos žodyno. Pirmųjų trijų tomų titulinuose lapuose parašyta *Rediĝėjis, papildinājis, turpinājis J. ENDZELĪNS*, o ketvirtą tomo tituliniam lape – *Rediĝējis, papildinājis, nobeidzis J. ENDZELĪNS*. Antrasis, dar geresnis, pavyzdys turėjo būti „Lietuvių-latvių kalbų žodynas“, išėjęs 1995 m. Tarp kitų žodyno 2-ojo leidimo autorių yra ir 1-ojo leidimo A-N dalies autorė Apolonija Buojatė, kuri prie 2-ojo leidimo jau nebeprisidėjo – ji mirė 1976 m. Grįžtant prie recenzuojamojo žodyno reikia pabrėžti, kad šiuo atveju didžiausia ir pelnyta pagarba būtų buvusi atiduota J. Balkevičiui ir J. Kabelkai, jei A. Butkus titulinį lapą būtų parašęs taip:

J. Balkevičius

J. Kabelka

Latvių-lietuvių kalbų žodynas

Latviešu-lietuviešu vārdnīca

Apie 43 000 žodžių

Ap 43 000 vārdu

Papildė ir paredegavo A. Butkus

Dar pora pastabų. Sprendžiant iš pažymos *pron.* galima daryti išvadą, kad A. Butkus latvių ir lietuvių kalbose rado tik po du įvardžius: latvių – *kas* ir *kāds*, lietuvių – *kas* ir *koks*; prie *abi*, *es*, *tu*, *viņš*, *mēs*, *jūs*, *tas*, *šis* jokių pažymų nėra. Vadinasi, galima manyti, kad šie žodžiai nėra įvardžiai. Kadangi pažymos *pron.* prie minėtų žodžių nėra J. Balkevičiaus ir J. Kabelkos žodyne, galima drąsiai teigti, kad A. Butkus tik akiai perrašė anųdviejų tekstą negalvodamas apie jo trūkumus. Įvairių trūkumų A. Butkus nepastebėjo ir kitais atvejais, pavyzdžiui, kad bendrinei lietuvių kalbai neteiktini žodžiai yra *nuriebinimas*, *nuriebinimo* (procedūros kursas).

Kartais perrašant padaroma ir klaidų, plg. klaidingai perrašytą paskutinį žodyno žodį.

Apskritai recenzuojamasis žodynas yra tik papildytas ir pareduotas J. Balkevičiaus ir J. Kabelkos žodynas. Vyresnės kartos lituanistai, kurie dar atsimena J. Balkevičių ir J. Kabelką, skaitydami žodyną, iš esmės matys jų darbą, girdės jų tariamus latviškus ir lietuviškus žodžius, bet tituliniam lape neberas jų pavardžių, kurias dėl nesuprantamų priežasčių išstūmė A. Butkaus pavarde. Kas parašyta – nebeištrinsi. Teisus buvo Apijus sakydamas: *faber est quisque fortunae suae*.

Albertas Rosinas

A Handbook of Germanic Etymology, by Vladimir Orel, Leiden, Boston: Brill, 2003, 683.

Vladimiro Orelo veikalas – tai 476 puslapių žodynas, apimantis, kaip rašo ir pats sudarytojas, didžiumą, bet ne visą pragermanų leksiką (p. XI). Germanų kalbų žodžiai čia grupuojami pagal rekonstruotus germanų prokalbės žodžius, taigi žodyno straipsnių antraštės yra praformos. Toliau pateikti svarbesniųjų germanų kalbų duomenys: pirmiausia, jei įmanoma, senosios germanų kalbos – gotų, senųjų šiaurės germanų (senųjų islandų ir kt.), senųjų anglų, senųjų fryzų, senųjų saksų, senųjų vokiečių aukštaičių, jei šiose kalbose atitikmenų nėra – pasitelkiamos, pavyzdžiui, vidurio ar naujosios vokiečių ir anglų kalbos.